

Vlaanderen
is diervriendelijk

Huisdierwijzer baardagame

▲ Pogona vitticeps

DEPARTEMENT
OMGEVING

vlaanderen.be/huisdierinfo

////////////////////////////////////

HUISDIERWIJZER: BAARDAGAME

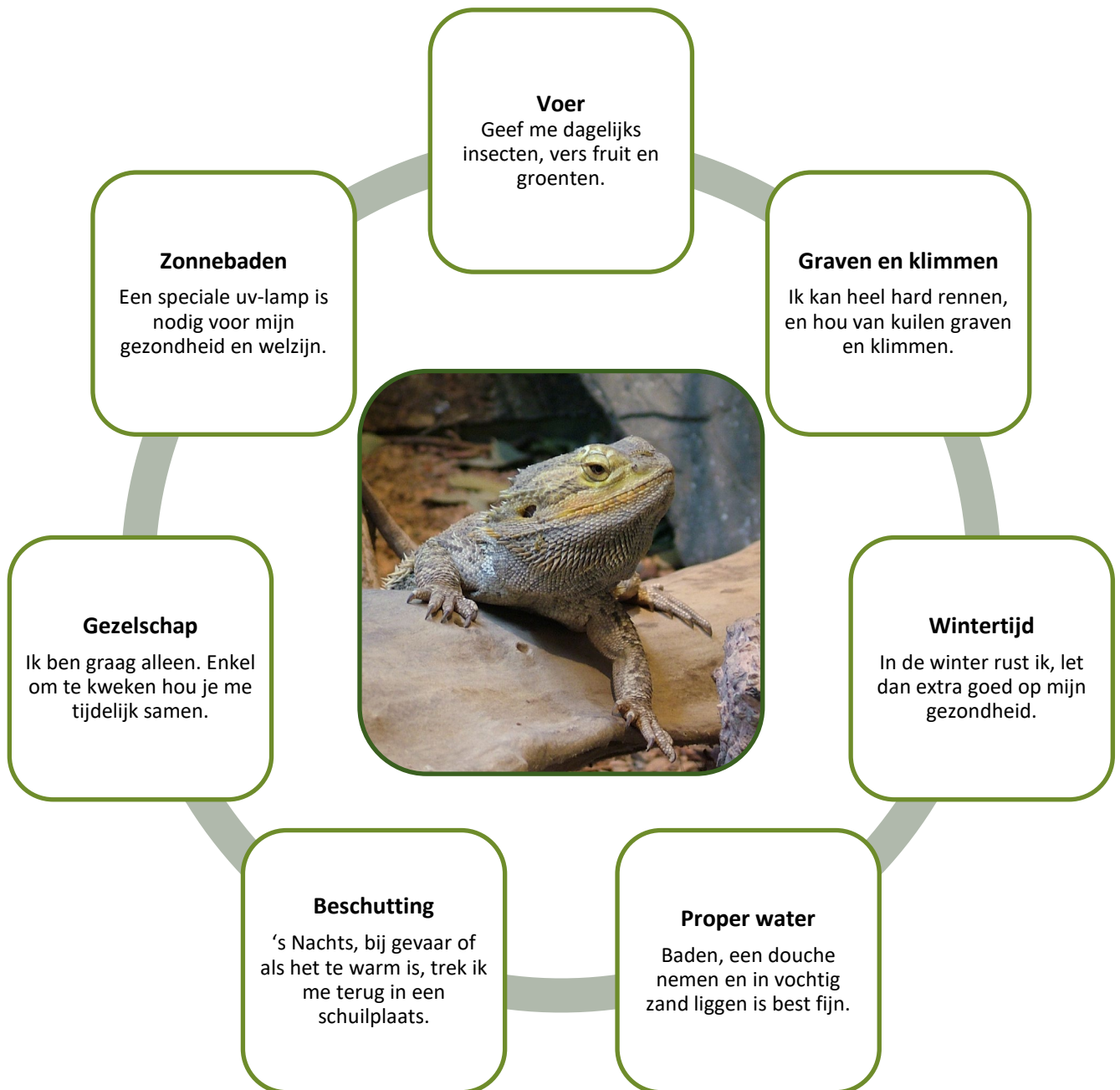
Pogona vitticeps

////////////////////////////////////

INHOUD

1	Overzicht	3
2	Natuurlijk gedrag en behoeften	4
3	Huisvesting en verzorging	4
3.1	Huisvesting	4
3.1.1	Gezelschap	5
3.1.2	Bodembedekking en inrichting	5
3.1.3	Temperatuur	5
3.1.4	Water en luchtvochtigheid	5
3.1.5	Uv- en warmtelamp	6
3.1.6	Dagelijks lichtritme en seizoenen	6
3.1.7	Verrijking	6
3.2	Voeding	6
3.3	Verzorging	7
4	Gedrag en omgang met het dier	7
5	Gezondheid	8
5.1	Voortplanting en bijhorend gedrag	8
5.2	Meest voorkomende gezondheidsproblemen	9
6	Aankoop of adoptie	9
7	Kosten	10

1 OVERZICHT

2 NATUURLIJK GEDRAG EN BEHOEFTE

De baardagame (*Pogona vitticeps*) is een reptiel dat overdag actief is. Ze kunnen tot wel 60 cm groot worden en kunnen goed rennen, klimmen en graven. Het dier komt voor in de semi-woestijn en droge bossen van Centraal- en Oost-Australië, waar het gemiddeld maar één keer per maand regent. De gemiddelde dagtemperatuur schommelt rond de 28 °C. In de zon kan de temperatuur oplopen tot 50 °C.

Alle soorten baardagamen zijn koudbloedig: zij regelen hun lichaamstemperatuur door actief de warmte of koelte op te zoeken. Zonnen doen ze op een hoge plaats die ook als uitkijk dient. Onder invloed van zonlicht kunnen ze vitamine D3 aanmaken. De warmte versnelt ook hun metabolisme en dit helpt de processen in het lichaam zoals de vertering. Boven de 40 °C is het voor hen te heet en dan zoeken ze beschutting in een hol.

Tijdens de nacht en in de winter kan de temperatuur dalen tot het vriespunt, en dan daalt ook hun energieniveau. Tijdens de koudere periodes in de winter zoekt de baardagame de veiligheid van een hol en gaat hij in winterrust. Dit kan ook voorkomen bij dieren die in terraria gehouden worden. De baardagame zoekt dan de meest koele en beschutte plek op en gaat daar tot wel 2 maanden diep slapen, weinig eten en weinig bewegen.

Baardagamen hebben in de natuur vijanden zoals slangen, grotere soortgenoten en roofvogels. Daarvoor zoeken ze beschutting in het lage struikgewas. Zelf kunnen ze ook goed jagen en eten ze behalve diverse planten ook insecten, kleinere reptielen en zoogdieren.

De kleur van een baardagame hangt af van zijn leeftijd en verandert om te communiceren met soortgenoten. Een mannelijke baardagame kan bijvoorbeeld zijn baard zwart laten kleuren. Daarnaast kunnen stress, het lichtspectrum en de lichtintensiteit, en het bodemmateriaal de kleur beïnvloeden. De kleur van wilde jonge dieren is grijsgroen, en die van oudere dieren is dikwijls lichtbruin. In de handel kan je ook gekweekte dieren met andere kleuren kopen.

Indeling in het dierenrijk

Rijk	<i>Animalia</i> (dieren)
Stam	<i>Chordata</i> (chordadieren)
Klasse	<i>Reptilia</i> (reptielen)
Orde	<i>Squamata</i> (schubreptielen)
Onderorde	<i>Lacertilia</i> (hagedissen)
Infraorde	<i>Iguania</i> (leguaanachtigen)

3 HUISVESTING EN VERZORGING

3.1 HUISVESTING

Een volwassen dier heeft een [terrarium](#) nodig van minimaal 150 cm x 60 cm x 100 cm (lengte x breedte x hoogte). Hoe groter het terrarium, hoe beter je voldoet aan de behoeftes van je baardagame.

Plaats het terrarium op een stevige ondergrond en op een rustige plaats. Trillingen kunnen voor stress zorgen. Voorzie een [achterwand](#) in het terrarium, dan voelt het dier zich beschut en veilig.

In het terrarium moeten per dier de volgende zaken aanwezig zijn:

- een zonneplaats met een [uv-](#) en [warmtelamp](#)
- een schuilplaats (voor elk dier één) op een warme en een op een koele plek
- een [waterbad](#)
- voldoende loop-, graaf- en klimruimte

3.1.1 Gezelschap

Hou best geen volwassen dieren samen in gevangenschap. Zelfs in optimale omstandigheden kan er toch nog onderling territoriale agressie optreden. Jonge dieren tolereren elkaar soms nog wel een aantal maanden. Grote dieren kunnen gemakkelijk de kleinere verwonden. Gok er dus niet op dat het houden van meerdere baardagamen in één terrarium goed gaat.

3.1.2 Bodembedekking en inrichting

Als bodembedekking is speciaal reptielenzand geschikt. Voorzie een laag van ongeveer 10 cm zodat de dieren kunnen graven. Vergeet niet om het vochtig en vuil bodemmateriaal -vooral rond het waterbad- om de paar dagen te vervangen.

Plaats een aantal [stenen of takken](#) zo dat er schuilplaatsen ontstaan. Zet zware stenen en rotsen altijd direct op de bodem van het terrarium, nooit op de bodembedekking. Zo voorkom je dat de stenen kantelen als de dieren in de bodembedekking graven, en belet je dat er hierdoor dieren gewond geraken.

Met een horizontaal geplaatst stuk hout of platte steen onder de warmtebron kunnen de dieren zelf bepalen hoe dicht ze bij de lamp zitten. Voorzie ook een extra hol of een beschutte kuil met licht vochtig graafmateriaal, want daar vindt het dier verkoeling.

3.1.3 Temperatuur

's Nachts moet de [temperatuur](#) 15 tot 21 °C zijn en overdag moet die oplopen tot 27 °C in de koude delen van het terrarium. Door middel van een tijdklok kan je de temperatuur 's nachts aanpassen. Op de zonneplaats moet de temperatuur oplopen tot 40 °C.

Tijdens de zomer, wanneer de temperatuur hoger is dan 18 °C en met veel zonnig weer, kan je de dieren overdag enkele uren in een **buitenverblijf** houden.

3.1.4 Water en luchtvochtigheid

Zet een bak met lauwwarm drinkwater in het terrarium. Te weinig of te koud water drinken kan voor constipatie en ziektes zorgen. Een klein [waterbad](#) waar het dier ook in kan baden is aan te raden, maar zorg ervoor dat het dier niet kan verdrinken en dat het gemakkelijk uit het bad kan komen. Vooral tijdens de vervelling is het goed als je dier in lauwwarm water kan weken.

Hou de luchtvochtigheid rond 40 à 50%. Een te hoge luchtvochtigheid kan schimmelinfecties in de hand werken. Af en toe de dieren besproeien met water, helpt uitdroging te voorkomen en helpt bij het vervellen.

3.1.5 Uv- en warmtelamp

Een uv-lamp is onmisbaar voor de gezondheid van de baardagame! Met name uv B-licht is cruciaal voor de aanmaak van vitamine D3. Uv A-licht zorgt voor pigmentvorming en dat is nodig omdat de baardagame zijn lichaamskleur gebruikt voor communicatie met soortgenoten.

De uv-lamp moet direct op 20 tot 30 cm van de zonneplaats van het dier schijnen. Ideaal zijn er meerdere niveaus onder de lamp, zodat het dier hoger of lager onder de lamp kan gaan zitten.

Om te weten of er voldoende uv-licht is kan je een uv-spectrummeter gebruiken of om de 6 maanden de uv-lamp vervangen. Glas, gaas en plastic houden uv-straling tegen. Invallend zonlicht in het terrarium is dus niet voldoende.

3.1.6 Dagelijks lichtritme en seizoenen

Baardagamen hebben in de zomer 12 tot 14 uur licht per dag nodig, in de winter 9 tot 10 uur per dag. Met een tijdklok kan je het aantal lichturen per dag nauwkeurig regelen.

In de winter kunnen de dieren in winterrust gaan. Er moet dan niets veranderen in het terrarium. De dieren zoeken zelf een koele en donkere plek op en zullen lange periodes slapen en weinig eten. Tijdens de rest van het jaar hebben baardagamen veel licht nodig. Naast de uv- en warmtelampen zijn extra lampen of invallend zonlicht dan geen overbodige luxe.

3.1.7 Verrijking

Als het dier een goed verblijf heeft, zal het zich beter ontwikkelen en actiever zijn. Voorzie voldoende afwisseling in klim- en graafmogelijkheden, creëer verschillende temperatuurzones, sproei water op het dier of de decoratie enz. Er zal dan meer variatie zijn in het gedrag van het dier, en dat is aangenaam om naar te kijken. Voedselverrijking kan door de voeding te variëren of op een andere manier aan te bieden, bijvoorbeeld verspreid doorheen het verblijf, in voerballen of in objecten waar het uitgepeuterd moet worden.

Let goed op wat jouw baardagame prettig vindt, want ieder dier is uniek. Als het dier onderzoekend en nieuwsgierig is, dan is dat een goed teken. Een passief dier dat weinig gebruik maakt van de ruimte is mogelijk ziek, in winterrust of geeft aan dat de omgeving niet goed voldoet, te koud is of tot verveling leidt.

3.2 VOEDING

Jonge dieren eten 50% verse groenten en 50% levende insecten. Volwassen dieren eten 90% plantaardig voedsel en 10% insecten. Bladgroenten, verse kruiden zoals paardenbloem en fruit zijn geschikt.

Het dieet moet gevarieerd zijn en tenminste 6% calcium bevatten. Strooi extra vitamine- en mineralenpoeder over het voer als het dier een weinig gevarieerde voeding krijgt.

Bekijk de mate van vervetting, energie en groei om de voeding aan te passen. Baardagamen hebben een goede eetlust en kunnen gemakkelijk te dik worden. Was groenten en planten zorgvuldig, want pesticiden kunnen de baardagame zeer ziek maken.

Wat voer je een baardagame?

Dagelijks voer	Met mate voeren	Niet voeren
Insecten	Vette insecten	Kool, bonen
Bladgroenten & verse kruiden (andijvie, sla, ...)	Wortelen, spinazie	Avocado
Fruit: appel, pruim, vijg,...	Citrusfruit	Chocolade
Vitamine- en mineralenpoeder		

3.3 VERZORGING

Dagelijks

- Verwijder de uitwerpselen, dode insecten en groenten- en fruitresten.
- Geef vers voer.
- Ververs het water.
- Bekijk of de baardagame er gezond uitziet en zich normaal gedraagt.
- Controleer de temperatuur, de luchtvochtigheid, en de werking van de uv- en warmtelamp.

Minstens eenmaal per week

- Gooi de vuile bodembedekking weg en vervang deze.
- Reinig en ontsmet het waterbad.
- Reinig indien nodig de schuilplekken en takken.

Maandelijks

- Reinig en ontsmet het terrarium en de attributen grondig met een oplossing van koud water en 10% javel (100 ml/ 1 liter water). Spoel goed na met zuiver water om javelresten te verwijderen. Als het droog is, vul je het terrarium met nieuwe bodembedekking.

4 GEDRAG EN OMGANG MET HET DIER

Baardagamen zijn geen knuffeldieren! Ze zijn van nature schuw, maar als je geduldig bent, kunnen ze heel tam worden. Ze laten zich dan vrij gemakkelijk aanraken en oppakken. Zeker als de jonge dieren regelmatig opgepakt worden en in huis opgroeien, worden ze veel gewend. Pak de dieren rustig op en ondersteun daarbij het borstdeel met één hand waarbij je de voorpoten vrij laat. Ondersteun grotere dieren ook onder de staartbasis en laat de achterpoten vrij.

Voorom onnodige stress door bv. te tikken op het glas en het dier onverwachts of vaak op te pakken en aan te raken. Laat zien dat je er aankomt, zo schrikken de dieren niet. Baardagamen tonen agressie door zich op te blazen, de bek dreigend te openen en soms te bijten en krabben. Laat het dier in dat geval met rust, en ga na hoe de interactie prettiger kan verlopen.

Als je een veilige omgeving creëert, dan kunnen de dieren ook zelfstandig vrij rondlopen in huis. Forceer dit niet, en zorg ervoor dat het dier zelfstandig in en uit het terrarium kan, zodat het ook op tijd weer rust en warmte kan opzoeken.

Baardagamen kunnen drager zijn van salmonella. Mensen met een zwakke immuniteit vermijden daarom best het contact met baardagamen. Voor de gezondheid van mens en dier is een goede hygiëne in het terrarium belangrijk, en moet je na het hanteren altijd je handen wassen.

5 GEZONDHEID

5.1 VOORTPLANTING EN BIJHOREND GEDRAG

Voor je gaat kweken, moet je nagaan of je verantwoordelijke kopers hebt voor de jongen.

In de natuur leven baardagamen meestal solitair, enkel tijdens de paarperiodes zoeken ze elkaar op. Het paarseizoen duurt een half jaar en vindt plaats tijdens de lente en de zomer. In gevangenschap kunnen paringen het hele jaar plaatsvinden.

Baardagamen zijn vanaf 8 maanden geslachtsrijp. Het is aangeraden om pas vanaf de leeftijd van 1,5 of 2 jaar te beginnen met kweken. Eieren leggen kan redelijk uitputtend zijn voor het vrouwelijk dier.

Voor kenners zijn vanaf 2 maanden de geslachtsverschillen te zien. Mannelijke baardagamen worden iets groter (45 tot 60 cm) dan vrouwelijke dieren (40 tot 50 cm) en hebben vaak een wat grover uiterlijk, met meer geprononceerde stekels. Daarnaast hebben mannelijke dieren twee verdikkingen naast de cloaca (d.i. de opening net voor de staart), waar zich de hemipenissen bevinden. Ze hebben ook grotere femorale poriën. Met deze poriën aan de onderzijde van de dijen geven ze extra geur aan hun omgeving af om vrouwelijke dieren te lokken en hun territorium af te bakenen.

Om indruk te maken, kan het mannelijk dier zijn baard zwart kleuren en zowel zijn lichaam als baard opzetten. Als hij wil paren loopt hij in kleine cirkels voor het vrouwelijke dier. Soms trappelt hij met zijn poten of opent zijn bek. Bij de baardagame is het fenomeen 'arm waving' beschreven, waarbij het dier met de poten zwaait. Dit zou een teken zijn van onderdanigheid. Bij een vrouwelijke dier zou dit er op kunnen wijzen dat ze zich onderwerpt aan het mannetje en dus wil paren. Als ze niet wil, dan zal ze het mannelijke dier letterlijk van zich af bijten.

Na de paring duurt het 45 tot 60 dagen voordat de eieren gelegd worden. Van één paring kan het vrouwelijke dier meerdere keren eieren leggen. De vrouwelijke baardagame graaft een nest onder de grond waar ze met tussenpauzes de eieren legt. Ze kiest hiervoor een plek waar de temperatuur stabiel is, rond de 28 °C. Na ongeveer 50 tot 75 dagen komen de eieren uit. De temperatuur beïnvloedt of er meer mannelijke of vrouwelijke dieren uitkomen.

De jonge dieren vervellen regelmatig tijdens hun groei en hebben energierijk voedsel nodig. Een groep jonge baardagamen heeft voldoende ruimte nodig om onderlinge agressie te voorkomen.

5.2 MEEST VOORKOMENDE GEZONDHEIDSPROBLEMEN

Met een goede verzorging kunnen baardagamen 11 tot 15 jaar oud worden. Gezonde baardagamen staan sterk en hoog op hun poten, hebben een goed gevulde buik, heldere ogen en een propere neus en huid. Afwijkingen in gedrag, uitwerpselen, ademhaling of verkleuringen kunnen op ziektes wijzen.

De meest voorkomende problemen bij baardagamen zijn:

- **Inwendige parasieten** bv. wormen, flagellaten, coccidia
Symptomen: verminderde eetlust, veranderingen in de ontlasting (donkerder, soms bloederig). De symptomen zijn niet altijd duidelijk en beperken zich vaak tot algehele lusteloosheid en conditievermindering. Laat halfjaarlijks mestonderzoek doen en steeds bij twijfel. Raadpleeg je dierenarts voor geschikte anti-parasitaire middelen.
- **Uitwendige parasieten** bv. bloedzuigende mijten en schimmels
Symptomen: jeuk, irritatie en soms verkleuring van de huid.
Contacteer steeds je dierenarts voor een correcte diagnose en behandeling.
- **Metabolic Bone Disease (MBD)**
Symptomen: vergroeiingen, zwakke botten en verdikte gewrichten.
MBD komt voor bij zowel dieren in groei als bij volwassen dieren. Bij dieren in groei wordt het ook wel rachitis genoemd. Het ontstaat door een tekort aan UVB-straling, die nodig is voor een goede opname van calcium. Calciumrijke voeding en goede UVB-lampen zijn absoluut noodzakelijk om de aandoening te voorkomen.
- **Constipatie**
Symptomen: weinig of geen mest, weinig eetlust, lusteloos.
Verkeerde voeding, een te koude omgeving of te weinig vochtopname kunnen constipatie veroorzaken. Een lauwwarm waterbad kan de spijsvertering weer op gang te brengen.
- **Onvolledig vervellen**
Symptomen: vervellingen zijn onvolledig of duren lang.
Een lauwwarm waterbad kan uitkomst bieden, dit weekt de oude huid los. Trek nooit zelf de vervellingsresten los en raadpleeg indien nodig een dierenarts voor het diagnosticeren van een onderliggende oorzaak zoals vitamine A tekort, parasieten, slechte voeding, te droge lucht enz.
- **Legnood**
Symptomen: weinig eetlust, lusteloos, heel veel graven op zoek naar een afzetplaats, uitputting.
Wanneer het vrouwtje haar eieren niet kan afleggen, wordt dit legnood genoemd. Als dit niet snel behandeld wordt, kan dit fataal aflopen. Raadpleeg altijd een dierenarts bij het vermoeden van legnood. Oorzaken kunnen zijn: verkeerde voeding, ontbreken van een geschikte afzetplaats voor de eieren, ...
- **Afwijkend gedrag**
Symptomen: stereotiep gedrag, vluchtgedrag zoals wegrennen, duwen en krabben aan de wanden, veel bewegen of juist extreem weinig bewegen, apathie. Stress kost energie en hierdoor kan het zijn dat de dieren langduriger de warmte opzoeken.
Laat altijd medische oorzaken uitsluiten door je dierenarts. Verbeter de omgeving en voorkom stress.

6 AANKOOP OF ADOPTIE

Baardagamen zijn relatief gemakkelijk te houden reptielen, maar enige kennis van de voeding en terraria is gewenst. Bedenk waarom je een baardagame als huisdier wilt en of het dier aan die verwachtingen kan voldoen.

De volgende vragen helpen je nadenken over de aankoop van een baardagame:

- Kan je gedurende de komende 15 jaar voor de baardagame zorgen?
- Begrijp je dat het geen knuffeldier is?
- Heb je voldoende ruimte voor een terrarium?
- Heb je genoeg tijd om de baardagame te verzorgen?
- Is er iemand die de baardagame kan verzorgen als je op vakantie gaat?
- Heb je ongeveer 50 euro per maand over voor de voeding en verzorging?

Een baardagame koop je bij een kweker, dierenwinkel of gespecialiseerd opvangcentrum. Ga bij meerdere kwekers kijken voor je een baardagame koopt. Zo kan je direct zien wat er allemaal komt kijken bij het houden van de dieren. Kies een verkoper bij wie de dieren er gezond uit zien, waar de terraria proper zijn, alle dieren vers water hebben, er voldoende uv-lampen zijn en de dieren voldoende ruimte hebben.

Wees kritisch en durf vragen te stellen. Als koper ben je verantwoordelijk voor een goede keuze. Koop geen zwakke of zieke dieren, want dan hou je foutieve handel in stand. Let goed op of de dieren geen verwondingen of vervormingen hebben. Indien je verwaarloosde dieren opmerkt, dan kan je dit melden bij de Dienst Dierenwelzijn [Meldpunt verwaarloosde of mishandelde dieren](#).

Voordat je de baardagame mee naar huis neemt, moet het terrarium in orde zijn. Zorg ervoor dat de temperatuur en luchtvochtigheid op het gewenste niveau zijn voor de komst van het dier.

7 KOSTEN

De aankoopprijs van een baardagame varieert van 'gratis af te halen' tot 150 euro voor een volwassen kweekdier of speciale kleuren.

De aankoop van een terrarium en de meeste toebehoren is een eenmalige investering. [Richtprijzen kan je hier vinden](#).

Maandelijks kost een baardagame ongeveer 50 euro voor levend voer, voedingssupplementen, bodembedekking, elektriciteit en water. Als het dier ziek wordt of je wil kweken, kunnen de kosten hoog oplopen.

Wat kost een baardagame jaarlijks?

Jaarlijkse kosten	Bedrag
Bodembedekking	80 euro
Uv- en warmtelampen	90 euro
Levend voer, mineralen en vitaminen	312 euro
Elektriciteit en water	250 euro
Totaal	732 euro

Postadres

Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
vlaanderen.be/dierenwelzijn